

2016 YILINDA DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

DEĞERLENDİRMELER

Dünya ekonomisinde büyüme 2016 yılında yavaşlamıştır. Dünya ekonomisinde 2015 yılında yüzde 2,7 büyüme sonrası 2016 yılında yüzde 2,5 büyüme gerçekleşmiştir. 2016 yılına daha yüksek bir büyüme beklentisi ile girilmesine karşın jeopolitik gelişmeler, küresel mali piyasalardaki oynaklıklar, Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden çıkış kararı alması ile özellikle Çin ve emtia ihracatçısı gelişen ülkelerin ekonomilerindeki yavaşlama dünya ekonomisindeki büyümenin beklentilerin altında gerçekleşmesine neden olmuştur.

Dünya ticareti 2015 yılındaki kuvvetli daralma ardından 2016 yılında da küçülmeye devam etmiştir. Dünya mal ticaretindeki küçülmeye miktar bazında büyümenin sınırlanması ile ticarete konu olan enerji, emtia ve nihai malların fiyatlarındaki düşüş

neden olmuştur. 2016 yılında dünya mal ticareti miktar bazında sadece yüzde 1,3 genişlerken, değer bazında yüzde 3,2 küçülmüş ve 15,96 trilyon dolara gerilemiştir.

2016 yılında dünya ekonomisinde öne çıkan iki önemli unsur Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılma (Brexit) kararı ile ABD'de Başkanlık seçimlerini radikal politikalar vaat eden Donald Trump'ın kazanması olmuştur. Brexit ile birlikte Avrupa Birliği'nin geleceğine ilişkin endişeler artmıştır. ABD'de ise birçok radikal öneri ve ekonomik büyüme vaat eden Trump'ın seçilmesi beklentilerin aksine küresel ekonomide olumlu etkiler yaratmıştır. Çin ekonomisi ise ekonomik dönüşümündeki ikinci yılını daha sakin geçirmiştir. Çin kaynaklı endişeler azalmıştır.

Dr. Can Fuat GÜRLESEL
Ekonomist

2016 yılında gelişmiş ülke Merkez Bankalarının ve özellikle ABD Merkez Bankası'nın para politikaları belirleyici olmaya devam etmiştir. 2016 yılına da birden fazla faiz artışı olacağı beklentisi ile girilmiştir. Ancak yaşanan küresel ekonomik gelişmeler faiz artışlarını sınırlamış ve ABD Merkez Bankası 2016 yılında sadece bir kez ve Aralık ayında faiz artışı yapabilmıştır.

ABD doları son 10 yılın en güçlü seviyesine yükselmiştir. Dolar 2016 yılında tüm para birimleri karşısında güçlenmiştir. Euro-dolar paritesi yıl ortalaması 1,08, yılsonunda ise 1,05 olmuştur. Avrupa Birliği'nde ise ekonomik büyümenin ivme kazanmasına rağmen deflasyon riskinin sürmesi nedeniyle parasal genişleme önlemleri sürmüştür. Avrupa Merkez Bankası yıl boyunca genişletici politikalar uygulamış ve Euro göreceli zayıf kalmıştır.

2016 yılının ikinci yarısında petrol fiyatları ile diğer emtia fiyatlarında artış eğilimi oluşmuştur. Petrol üreticisi ülkelerin üretimi sınırlama konusunda anlaşması ile birlikte varil petrol fiyatları 50 doların üzerine yükselmiştir. Metal ve soft emtia fiyatları da artmaya başlamıştır. Bu artışta ise yine Trump etkisi bulunmaktadır. Trump ABD'de büyümeyi hızlandıracak politikalar uygulamayı vaat etmektedir ve bu da emtia talebini artıracak beklentisi ile emtia fiyatlarını desteklemiştir.

Türkiye ekonomisi 2016 yılının ilk yarısında iyi bir büyüme performansı göstermiş, ancak yılın ikinci yarısında bu performans yaşanan ekonomi dışı gelişmeler nedeniyle tersine dönmüştür. Buna bağlı olarak Türkiye ekonomisi yıl genelinde yüzde 2,9 büyüme göstermiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu 2016 yılı sonunda milli gelir hesaplama yöntemini güncellemiştir. 2009 yılını temel alınarak yapılan güncelleme ile birlikte milli gelire ve sektörlere ilişkin büyüklükler de yenilenmiştir. Bu çerçevede güncellenen milli gelir hesapları kullanılmaya başlanmıştır.

2016 yılında karşılaşılan önemli sıkıntılara rağmen sanayi sektörü ekonominin geneli üzerinde bir performans göstermiş ve ekonomik büyümeyi sürükleyen sektör olmuştur. 2016 yılının ikinci yarısında iç talepte görülen daralma ile yıl genelinde dış pazarlarda yaşanan durağanlığa rağmen sanayi sektörü yüzde 3,9 büyüme göstermiştir. 2016 yılında küresel ölçekte ve Türkiye'de yaşanan ekonomik ve siyasi gelişmeler sektörler için daha çok sınırlayıcı etkiler yapmıştır. Küresel ekonomide yavaşlama, dünya mal ticaretindeki küçülme ve yakın ve komşu pazar ülkelerimizdeki ekonomik, siyasi ve jeopolitik koşullar Türkiye'ye yönelik dış talebi zayıflatmıştır. Buna bağlı olarak sanayi malları ihracatı 2016 yılında yüzde 0,7 gerileyerek

136,3 milyar dolara inmiştir. İhracatın gerilemesi sanayi sektöründeki firmaların toplam cirolarını da sınırlamış ve sanayi kuruluşlarının performanslarını olumsuz etkilemiştir.

Yurtiçinde ise özellikle yılın ikinci yarısında oluşan koşullar tüm sektörleri olumsuz etkilemiştir. İç pazarda daralma, piyasalarda yaşanan ödeme sistemi sıkışıklığı, Türkiye'nin yatırım yapılabilir kredi notunu kaybetmesi ile borçlanma olanaklarının zorlaşması, TL faizlerindeki artışlar ve Türk Lirasındaki hızlı değer kaybı sektörleri ve firmaları olumsuz etkilemiştir. Bunlara rağmen özellikle kamunun oluşan olumsuz koşulların etkisini azaltmaya yönelik uygulamaya koyduğu desteklerin de katkısı ile sektörler yılın son çeyreğinde yeniden büyüme ivmesini yakalamıştır.

Türk Lirası son yıllarda değer kaybı içinde bulunmaktadır. 2016 yılında ise değer kaybı hızlanmış ve Türk Lirası dolar karşısında yüzde 19,6 değer kaybetmiştir. 2016 yılının ilk yarısında ticari kredi faiz oranları gerileme eğilimine girmiştir. Ancak yılın ikinci yarısında oluşan koşullara bağlı olarak TL faizler yeniden yükselmiş ve yılsonunu yüzde 14,53 seviyesinden kapatmıştır. Göreceli olarak yüksek kalan faiz oranları firmaları olumsuz etkilemiştir.

2016 yılı tüm sektörler ve firmalar için yaşanan gelişmelere bağlı olarak çok özel ve farklı bir yıl olmuştur. Firmalar yaşanan gelişmeler karşısında ilk aşamada varlıklarını korumaya yönelmiş, ardından kısa sürede işlerine odaklanarak üretim süreçlerine devam etmişlerdir. Türk iş dünyasının dinamik yapısı ile yaşanan gelişmelerin etkisi sadece bir çeyrek olmuş, kamunun da yerinde önlemleri ve destekleri ile iktisadi faaliyetler ve hayat kademeli olarak normalleşmeye başlamıştır. BTSO İlk 250 Büyük Firma 2016 yılı değerlendirilmemiş yaşanan bu olağanüstü koşullar dikkate alınarak yapılmaktadır.

Dünya Ve Türkiye Ekonomisindeki Gelişmelerin 250 Büyük Firmada Sektörel Etkileri

Öncelikle 250 büyük firmanın 2016 yılı performansı zorlu 2016 yılında beklentilerin üzerinde gerçekleşmiştir. 250 firmanın üretimden satışları yüzde 15 ihracatı yüzde 14 ve istihdamı yüzde 8,6 artmıştır. Zorlu bir yılda üretim, ihracat ve istihdam artışı sürmüştür. Ancak mali dalgalanmaların etkileri iyi yönetilememiş ve buna bağlı olarak dönem karı yüzde 7,6 gerilemiştir. Karları gerilemesi ile öz sermaye büyüklüğü sadece yüzde 2,6 ve toplam aktif büyüklüğü ise yüzde 10,9 artabilmiştir. Yüksek faaliyet performansını zayıf mali performans törpülemiştir.

250 büyük firmanın sektör dağılımları da yine dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmelerden önemli ve geçmiş yıllardan oldukça farklı ölçüde etkilenmiştir. Nitekim sektörler içindeki firma sayılarındaki değişimler oldukça dramatik olmuştur.

250 büyük kuruluş içinde en çok firma yine otomotiv yan sanayi sektöründe yer almaya devam ederken sayı 12 adet birden artarak 68'e yükselmiştir. Böylece 20 yılın en yüksek firma sayısına ulaşılmıştır. Ana sanayideki firma sayısı ise 3 ile değişmemiştir. 2016 yılında otomotiv üretimi ve satışlarında önemli artış yaşanmıştır. AB pazarındaki iyileşme ihracat ve ihracat için üretim yolu ile otomotiv sektörüne önemli destek sağlamıştır. Otomotiv sanayinin ana ihracat pazarındaki iyileşme sektörü desteklerken iç pazarda da beklentilerin üzerinde satış gerçekleşmiştir. Kurların artacağı beklentisi iç pazarda talebi öne çekmiştir.

Tekstil ve hazır giyim sektörü ise 2016 yılında en büyük kaybı yaşamıştır. 2015 yılında 59 olan firma sayısı 2016 yılında 8 adet azalarak 51'e inmiştir. Bu sayı aynı zamanda 20 yılın en düşük sayısı olmuştur. Tekstil ve hazır giyim sektörü ihracat olarak AB pazarındaki göreceli iyileşmeden yeterince yararlanamamış, iç pazardaki daralmadan da olumsuz etkilenmiştir.

2016 yılında yaşanan sıkıntılara rağmen inşaat sektörü mevcut işlerini sürdürmüş, özellikle yılın ikinci yarısında da kamunun önemli teşvikleri devreye girmiştir. Buna bağlı olarak inşaat sektöründen 2016 yılında 14 firma ilk 250 içine girmiş ve 3 firma artış sağlamıştır.

2016 yılı Dünyada yatırımların yavaşladığı, Türkiye'de ise gerilediği bir yıl olmuştur. Bu olumsuz koşullara bağlı olarak Bursa 250 büyük kuruluşu içinde makine ve teçhizat sektörü firma sayısı 2 adet azalarak 16 firma ile yer almıştır.

Tarım ve hayvancılık ile buna dayalı gıda sanayi ise 2016 yılında ihracat pazarlarında daralma ile içeride oynak ve yüksek fiyatların etkisini yaşamıştır. Buna bağlı olarak 2016 yılında 250 büyük kuruluş içinde yer alan firma sayısı 3 adet azalarak 26 olmuştur.

250 büyük firma içinde yer alan diğer sektörlerdeki firma sayıları ise genellikle bir önceki yıl ile aynı kalmış veya çok sınırlı değişimler göstermiştir. Bu sektörler iç ve dış koşullardan daha az etkilenmiş ve kendi dinamikleri daha ağır basmıştır.

Sektörler	2015 Yılı Firma Sayısı	2016 Yılı Firma Sayısı	Artış / Azalış
Otomotiv Yan Sanayi	56	68	12
Tekstil ve Hazır Giyim	59	51	-8
Gıda Tarım ve Hayvancılık	29	26	-3
Makine ve Teçhizat	18	16	-2
Metal	13	13	0
Turizm	2	1	-1
İnşaat	11	14	3
Ekonomik İlişkiler ve Finans	6	5	-1
Enerji	6	5	-1
Plastik	5	7	2
Ağaç Orman Ürünleri ve Mobilya	4	4	0
Kimya	3	1	-2
Otomotiv Ana Sanayi	3	3	0
Lojistik	2	2	0
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	4	3	-1
Çimento Toprak Ürünleri ve Madencilik	2	2	0
Elektrik-Elektronik	2	1	-1
Çevre	1	1	0
Sağlık	1	1	0
Deri Kürk ve Ayakkabı	0	1	1
Perakende Ticareti	23	25	2

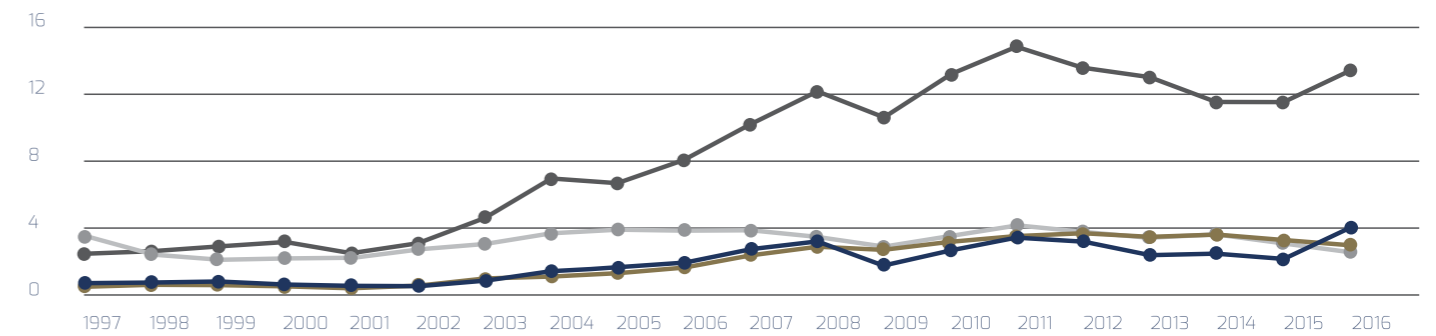

250 Büyük Firma Çalışması ve Bursa Ekonomisinde Sağlıklı Dönüşüm

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın 250 büyük firma çalışması bu sene 20.yılıni tamamlamış olacaktır. 250 büyük firma çalışması ortaya koyduğu veriler ve analizler ile son 20 yılda Bursa ekonomisinde yaşanan gelişmeleri ve dönüşümü de açıkça ortaya koyabilmektedir. Bu çerçevede son 20 yılda en önemli gelişme sektörler arasındaki dönüşümde yaşanmaktadır. 4 ana grubun ciro verileri değerlendirildiğinde 1997 yılında sektörlerin eşit büyüklüklerde olduğu, tarım-hayvancılık ve gıda ile tekstil-hazır giyimin Bursa ekonomisinde yarıya yakın paya sahip olduğu görülmektedir.

2002 yılında sonra Bursa ekonomisinde sektörel dönüşümün başladığı 2008-2009'dan sonra ise hızlandığı görülmektedir. Orta ileri teknoloji grubunda yer alan otomotiv, makine ve teçhizat ile metal sanayi grubunun ağırlığı ve payı hızla artmaktadır. Buna karşın tarım-hayvancılık ve gıda ile tekstil-hazır giyimin büyüklükleri neredeyse aynı kalmakta ve payları önemli ölçüde küçülmektedir. Bursa 250 büyük firma çalışması Bursa'nın son 15 yıldır sağlıklı ve doğru bir ekonomik dönüşüm yaşamakta olduğunu göstermektedir.

● Gıda, tarım ve hayvancılık ● Makine ve teçhizat imalatı ● Otomotiv ana ve yan sanayi ● Tekstil ve hazır giyim